
Sekretariat: Børn Holm
Møllergjolen 4, 01172 Oslo
tlf: 24 14 53 53/902 30 432
faks: 24 14 53 51
bank: 5001 22 50555
Org.nr. 998 934 608

Det kongelige Justis- og Politidepartement
Postboks 8005 – Dep
0030 Oslo

Oslo, den 20. september 2011

Deres ref: 201101620 D TRH

Høringsuttalelse til forslag om prøveløslatelse av utenlandske innsatte som utvises med varig innreiseforbud, og gjeninnsetting av utenlandske innsatte på reststraff ved ulovlig retur.

Vi viser til departementets høringsbrev av 17. juni d.å.

Forsvarergruppen støtter lovendringsforslaget, men har følgende merknader til dette:

1. Behovet for en lovendring:

Straffegjennomføringsloven § 42 bestemmer at innsatte "kan" prøveløslates etter 2/3 soningstid. For utenlandske innsatte med endelig utvisningsvedtak kan det settes som vilkår for prøveløslatelse at utvisningsvedtaket blir iverksatt, jf. § 42, 6 ledd. Erfaringsmessig kan dette skape problem, idet det ikke alltid er mulig å iverksette uttransportering til tross for at vilkårene for øvrig er til stede. Når dette resulterer i at den innsatte ikke blir løslatt på prøve, står dette i et tvilsomt forhold til kravene om årsakssammenheng mv. som følger av EMK artikkel 5 nr. 1 bokstav a. Det vises for øvrig til uttalelse fra Sivilombudsmannen i sak 2007/1063.

Selv om det overfor Sivilombudsmannen ble gitt uttrykk for at "departementet ville ta initiativ til nødvendige endringer av regelverket for å bringe dette i samsvar med EMK artikkel 5 og klargjøre forholdet mellom straffegjennomføringslovens løslatelsesregler og utlendingslovens fengslingsbestemmelser" og KSF i 5rundskriv 6/2010 har bestemt at kriminalomsorgen ikke lenger kan nekte prøveløslatelse alene på det grunnlag at transport til hjemlandet ikke kan gjennomføres samtidig med løslatelsen er Forsvarergruppens erfaring at innsatte med utvisningsvedtak ikke blir prøveløslatt uten at utvisningsvedtaket kan effektueres.

Selv om dagens lovendringsforslag ikke er utformet med tanke på å løse denne situasjonen, så vil dette resultere i at det er færre utenlandske innsatte med endelig utvisningsvedtak som ikke er løslatt på prøve når man når 2/3 soningstid.

Forsvarergruppen har erfaring med at det ofte kan ta tid fra Kriminalomsorgens prøveløslatelsesvedtak foreligger, og til løslatelse ved uttransportering gjennomføres. Ved å gi utenlandske innsatte med endelig utvisningsvedtak rett til å søke prøveløslatelse ved 1/2 tid legges forholdene til rette for at uttransportering vil skje god tid før man når 2/3 tid.

Straffegjennomføringsloven har også tidligere gitt utenlandske innsatte med endelig utvisningsvedtak rett til tidligere prøveløslatelse. Frem til 1. august 2009 ble utenlandske innsatte med utvisningsvedtak prøveløslatt etter soning av 7/12 tid.

Begrunnelsen for ordningen var at utenlandske borgere uten tilknytning til Norge hadde en særlig tung soning. Når ordningen ble avviklet i 2009 var det forklart med at soningskøen var redusert, og behovet for særordningen derved bortfalt.

Resultatet av denne endringen er at utenlandske innsatte med endelig utvisningsvedtak skal ha samme rett som andre innsatte til progresjon i soningen, herunder rett til fremstillinger, skole og lignende. Dette har gjort det vesentlig mer krevende for Kriminalomsorgen å følge opp denne gruppen innsatte, enn det som var praksis tidligere. Av den grunn har det fremtunget seg et behov for en ny særordning for behandlingen av utenlandske innsatte med endelig utvisningsvedtak.

Forsvarergruppen er positiv til gjennomføring av den foreslåtte lovendring. Særlig tatt i betraktning av at denne gruppen innsatte gjennomgående har en tyngre soning, idet de er avskåret fra besøk fra familie og venner.

Dernest, kan tiltaket kan være kriminalitetsforebyggende. En rekke Europeiske land gir innsatte med endelig utvisningsvedtak en tidligere prøveløslatelse enn andre innsatte. I Tyskland gjennomføres dette ved hyppig bruk av deldom. Dersom utlendingen vender tilbake etter løslatelse, og derved bryter innreiseforbudet, vil han måtte sone den betingede dommen. Trenden går altså i retning av at den

straffedømte skal ha en "reststraff" som må sones om han vender tilbake. Dette er et mer effektivt vern mot at innreiseforbudet krenkes, enn frykten for den straff en slik lovovertrædelse isolert sett vil kunne gi.

Lovendringen vil også frigjøre kapasitet i fengslene, noe som forhåpentligvis vil resultere i et bedre aktivitetstilbud for de som soner sin dom der.

Forsvarergruppen er kjent med at det de siste årene har vært gjennomført betydelige budsjettkutt ved fengslene, og at dette særlig har rammet aktivitet og kriminal forebyggende tiltak.

2. Forslaget til lovendring

2.1 Prøveløslatelse:

Lovendringsforslaget gjelder ikke de mest alvorlige forbrytelser. Departementet foreslår å avgrense ordningen med en hovedregel knyttet til domslengde, kombinert med en unntaksbestemmelse.

Slik vist til innledningsvis, ser Forsvarergruppen behovet for å gjennomføre lovendringen. Behovet er ikke bare knyttet opp til straffegjennomføring av de mindre alvorlige lovovertrædelser. Begrunnelsen for en slik avgrensing synes å være at en halvering av en lengre fengselsstraff vil stride mot allmennhetens rettsoppfatning. Videre at de som ikke omfattes av ordningen, kan oppleve dette som sterkt urimelig.

Forsvarergruppen mener dette må være underordnet, og at vi må akseptere at det i enkelttilfeller kan gi seg betydelige utslag til gunst for den domfelte. Det vises her til at 7/12 ordningen ikke hadde en tilsvarende avgrensning. Prøveløslatelse etter 7/12 gjaldt også for dem som var domfelt for alvorlige forbrytelser.

Dernest, vil nettopp denne gruppen domfelte oppleve soningen som særlig tyngende. Til sist - og kanskje avgjørende - er det at lovendringen virker kriminalitetsforebyggende. Sannsynligheten for at en domfelt, som løslates med en lang resttid, vil vende tilbake til Norge - for derved å bryte innreiseforbudet - vil være mindre enn om resttiden er kort. Vi må nok erkjenne at det i en del kriminelle miljø gjøres en kost/nytte vurdering, som ved innføring av den foreslåtte lovendring, vil resultere i at færre vil bryte innreiseforbudet. Som utgangspunkt er det mer kriminalitetsforebyggende å prøveløslate en domfelt med lang fengselsstraff etter 1/2 tid enn etter 2/3 tid. Lengre resttid, mindre sannsynlighet for at lovovertræderen bryter innreiseforbudet. Ønsker han å fortsette med kriminalitet vil han velge å gjøre dette et annet sted. Dette i motsetning til slik regelverket fungerer i

2.2 Gjeninnsetting:

Det fremstår som noe uklart om Departementet i sitt høringsforslag vil tidsbegrense muligheten for gjeninnsetting. Etter ordlyden i § 43 første ledd nytt annet punktum er der ingen tidsbegrensning, for at den prøveløslatte med varig innreiseforbud ved retur til Norge blir gjeninnsatt i fengsel for hel eller delvis fullbyrding av reststraffen.

Det fremstår derfor som en selvmotsigelse når det under lovforslagets pkt. 3.2 vises til at *"Det er også nødvendig å sikre at myndighetene skal kunne oppdage ulovlig retur i prøvetiden for løslatelsen, som løper frem til den idømte straffen er gjennomført i sin helhet straffegjennomføringsloven § 42 niende ledd."* (vår understrekning)

Dersom departementet mener at § 43 første ledd nytt annet punktum ikke skal være tidsbegrenset, slik som § 42 niende ledd, må registreringen av utenlandske prøveløslatte med resttid også være tidsbegrenset.

Det er videre verd å merke seg at ordlyden i § 43 første ledd nytt annet punktum gjelder alle som er prøveløslatt med varig innreiseforbud og som bryter dette. Det gjelder altså ikke bare dem som løslates etter 1/2 tid, men også de som løslates etter 2/3 tid. Forslaget til lovendring innebærer en endring i forhold til det som tidligere var regulert i straffeprosessloven § 45. Etter denne bestemmelsen er det kun forbrytelser begått under prøvetiden som kan lede til gjeninnsettelse, jf. § 42 niende ledd. Etter § 43 første ledd nytt annet punktum gjelder ingen slik tidsbegrensning.

Lovendringen er en viktig sanksjon for å nå målsettingen om at prøveløslatelse skal hindre den domfelte å begå ny kriminalitet her i riket. Denne innskjerpingen i forhold til gjeldende rett gjør det også mer berettiget å utvide adgangen til prøveløslatelse etter 1/2 tid, slik Forsvarergruppen foreslår.

Forsvarergruppen støtter forslaget til ordlyd i § 43 første ledd nytt annet punktum.

2.3 Registrering av utenlandske innsatte med resttid:

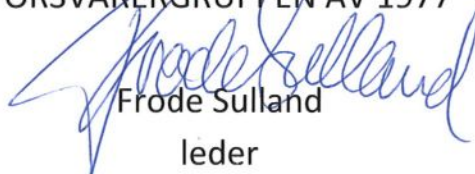
For å kunne håndheve regelverket, om gjeninnsetting, er det påkrevd å registrere prøveløslatte utenlandske domfelte med resttid. Slik vist til ovenfor, må slike opplysninger være registrert like lenge som forbudet skal håndheves og sanksjoneres etter § 43.

Forsvarergruppen finner grunn til å påpeke de utfordringer som man her vil støte på, både hva gjelder tilgjengelighet, samkjøring og "vasking" av registre og varighet for slik oppbevaring. Det kreves lovhjemmel for oppbevaring av slike sensitive personopplysninger, jf. personregisterloven § 9 b). Hjemmelen vil bli lagt til Politiregisterloven, hvis § 50 sier at "*Opplysninger skal ikke lagres lenger enn det som er nødvendig for formålet med behandlingen*". Når opplysninger om den enkelte prøveløslatte legges inn i dette registeret, må det også logges en utløpsdato for når meldingen skal slettes.

Forsvarergruppen regner med at dette vil bli behandlet i ny forskrift til politiets registrer, som skal på høring i løpet av høsten 2011.

Med vennlig hilsen

FORSVARERGRUPPEN AV 1977

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Frode Sulland', is written over the printed name and title.

Frode Sulland

leder